

AASTA 2024 TEGIJAD LOODUSES

Foto: Raoul Viik

Aasta lind on kägu

Kägu (*Cuculus canorus*) on tuvi suurune. Välimuselt meenutab raudkulli või väikepistrikku. Kägu on pesaparasiit, kes ise ei ehita pesa, vaid muneb oma väikesed, u 3 g kaaluvad munad ükshaaval mõne teise liigi (nt linavästrik, hall-kärbsenäpp, kadakatäks jt) pessa. Enamasti muneb kägu sama liigi pessa, kus ise üles kasvas. Käopoeg koorub enne pesaomaniku järglasi ning nügib teised linnupojad pesast välja. Ta lahkub pesast u 20. elupäeval, kasuvanemad toidavad teda veel kuni paar nädalat. Käo toiduks on selgrootud, sh ka karvased liblikaröövikud, keda teised linnud tavaliselt ei söö. Loe veel: [Eesti Ornitoloogiaühing](#)

Foto: Piret Ensoo

Aasta puu on tamm

Harilik tamm (*Quercus robur*) oli esimest korda aasta puu 1998. aastal. Tamm õitseb samal ajal lehtimisega. Ta on tuultolmleja, nii isas- kui emasõied on vaevumärgatavad. Tamme vilju – tõrusid – teab aga igaüks. Tõrud on toiduks imetajatele, lindudele ning aidanud ka inimestel näljahädasid üle elada. Meie vanim ja jämedaim puu on teadaolevalt Tamme-Lauri tamm, suurima tüvemahuga on Mäe-Lõhtsu tamm. Rahvuspuud Eestis valitud pole, aga pika ea, tugevuse ja elujõu võrdkujuna on tamm aukohal paljude eestlaste südames. Tammeoksi on kujutatud meie suurel riigivapil, tammeleht aga on looduskaitse sümbol. Loe veel: [loodusajakiri.ee](#)

Foto: Piret Ensoo

Aasta orhidee on vööthuul-sõrmkäpp

Harilik saarmas (*Lutra lutra*) on poolveelise eluviisiga kärplane. Keha on voolujooneline, jäsemel lühikesed, varvaste vahel ujunahad. Rahulikult ujudes on veest väljas pea ja selja ülaosa. Saarma märgumatu kasukas on üks vastupidavamaid karusnahku. Saarmas on loomtoiduline. Tema menüüs on näiteks kahepaiksed, kalad, pisiimetajad ja veeputukad. Tugeva lõhnaga väljaheited jätab nähtavale kohale. Saarmad on lustlikud ja uudishimulikud, samas ka ettevaatlikud. Urg asub veekogu kaldas, poegi on 1–3. Kaitsealune liik (LK III). Saarmaid ohustavad veetaseme muutused, elupaikade vähenemine, keskkonnareostus. Loe veel: [Looduskalender](#)

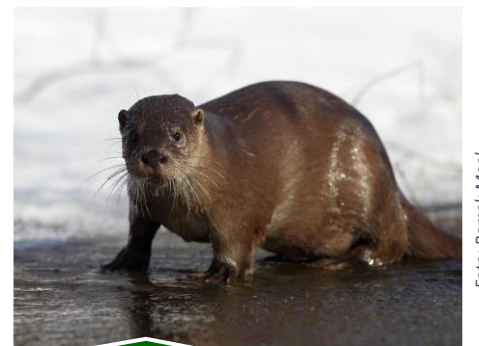

Foto: Remek Meel

Aasta loom on saarmas

Vööthuul-sõrmkäpp (*Dactylorhiza fuchsii*) on levinud üle Eesti. Kasvab hõredamates segametsades, teeservades, niisketel niitudel, kraavides. Õied on lillakasroosad, tumedate vöötidega, huul on sügavalt kolmeks lõhestunud, keskmine hõlm saehambakujuline. Õitseb juunis-juulis. Õisi tolmeldavad mardikad, mesilased ja kimalased. Nõrga lõhnaga õites puudub nektar. Lehed pealtpoolt täpilised, altpoolt hõbedased. Alumine leht äraspidimunajas. Kaitsealune liik (LK III). Liiki ohustab kasvukohtade võsastumine. Loe veel: [Eesti Orhideekaitse Klubi](#)

Foto: Priit Penu

Aasta muld on leostunud gleimuld

Kirju-tumesilmik (*Lasiommata megera*) leiti Eestis esmakordselt 2018. aastal Pärnumaal Treimanis. Ta on lõunapoolse päritoluga liik, kelle jõudmine Eestisse on seotud kliimamuutustega. Tiibade siruulatus u 5 cm. Avamaastikuliik, eelistab karjamaid, kuivi tee- ja metsaservi, kus kasvavatest kõrrelistest peamiselt toituvadki selle liblika röövikud. Kirju-tumesilmiku valmikuid kohtab mais-juunis ja augustis-septembris. Loe veel: [Looduskalender](#)

Foto: Ain Pliir

Aasta liblikas on kirju-tumesilmik

Leostunud gleimuld (Go) on toitainerikas muld, mis on kujunenud karbonaatsel lähtekivimil liigniisketes tingimustes. Sellel mullal kasvavad leht- ja okaspuu segapuistud (kaasikud, sanglepikud, ka kuusikud) liigirikka alustaimestiku (toomingas, mage sõstar, vaarikas) ja lopsaka rohuringega (sõnajalad, angervaks, seaohakas). Leostunud gleimullad hõlmavad Eesti muldkattest 13% ning on enam levinud Pärnu-, Lääne-, Hiiu- ja Raplamaal. Loe veel: [Eesti Maaülikool](#)

Foto: Piret Ensoo

Aasta sammal on helvik

otsas tähekujulised emassuguorganid või kettakujulised isassuguorganid ning mittesuguline paljunemine toimub talluse pinnal kausikujulistest mahutites olevate sigikehade abil. Loe veel: [Eesti Samblasõbrad](#)

Kamperriisikas (*Lactarius camphoratus*) on üks tavalisemaid riisikaid kuusikutes ja kuuse-segametsades. Kübar õhuke, kuni 5 cm laiune, tume-punakaspruun kuni mustjaspruun, piimmahl on valge. Seeneliha on maheda, kuid värtsika maitsega ja lõhnab nagu karri. Sobib hästi kuivatamiseks ja erinevate toitade maitsestamiseks. Seene viljakehasid leiab juulist oktoobrini. Loe veel: [Eesti Mükoloogiaühing](#)

Foto: Vello Liv

Aasta seen on kamperriisikas

Koha (*Sander lucioperca*) on kitsa pea, terava nina ja süstja kehaga röövkala. Esimesel seljauimel on ogakiired. Koha elab Peipsis, Võrtsjärves, Emajões, Lõuna-Eesti järvedes, samuti rannikumeres, eriti Pärnu lahes. Hea kohajärv on toitainete- ja hapnikurikas ning soojeneb kiiresti. Koha on toidulaua hinnatud kala. Järelkasvu tagamiseks on koha püügi alammõõt Võrtsjärves

Foto: Arvo Tuvikene

Aasta kala on koha

51 cm, teistes veekogudes 46 cm. Harrastuspüüdjate tohib püüda kuni 5 koha ööpäevas. Kevadsuvel, kudeajal on koha püük keelatud. Loe veel: [Kalastaja](#)